

*My Daily Life as a Pedagogue
Моето педагогическо ежедневие*

ЗАБАВНОТО ЧЕТЕНЕ – ЧЕТЕНЕ С РАЗБИРАНЕ

Мирела Кузманова

Основно училище „Неофит Рилски“ – Велинград

Резюме. В доклада се предлага коментар и споделени практики за четенето с разбиране. Представа се индивидуалното творческо търсене на учителя-иноватор и професионалист в контекста на ценностните аспекти на педагогическото ежедневие и в частност четене с разбиране. Аспекти, конструирани върху интегративността и интерактивността в съвременните технологии, и стратегии за стимулиране на четенето.

Keywords: reading comprehension, amusing reading, reading literacy

*Най-великото изобретение на човека е книгата.
И тя ще си остане такава,
докато хората умеят да я ползват по предназначение.*
А. Блок

В основата на целия ни живот стои четенето. „Писменото слово присъства навсякъде и съответно четенето е основно умение, което ще увеличава своето значение във всички сфери на живота. Редица умения за четене, включително дигитално четене, са основополагащи за индивидуалното, личностното и социалното развитие, за взимане на информирано и активно участие в обществото и за упражняване на всички граждански права. Хората, на които липсват адекватни умения за четене, ограничават своите шансове в съвременното общество. Добрите умения за четене са важни за един млад човек, който трябва да е способен да преследва своите лични цели при навлизане в живота на възрастните. От фундаментално значение е успешното придобиване на умения за четене през детството и младежките години. Добрата грамотност е основа за успеха на детето през годините в училище. Без грамотност не може да има успех в ученето. Отличната грамотност по четене е не само една от основните цели на училището, но и един от основните способности за учене“.¹⁾

Съществуват различни игри и стратегии за формиране на четивна техника с разбиране на прочетеното:

1. Играта „Верижка“ – ученик чете и при знак от учителя четенето продължава следващият.

2. Четене наопаки – текстът се чете, като се обърне обратно.
3. Въпроси при четене с разбиране – за какво се говори, каква е основната мисъл, кое е вярно и кое е невярно според текста, какъв вид е текстът, откриване на синоними, антоними, начини на свързване и т.н.
4. Играта „Да или не“ – задават се въпроси към текста, на които да се отговори с „да“ или „не“.
5. Играта „Вярно ли е, че...“ – изказват се твърдения, отнасящи се за текста, а учениците отговарят дали твърденията са верни, или не.
6. Други техники, които стимулират разбирането на прочетеното, са отделяне на изречения в текст; поставяне на подходящо заглавие на текст; четене по роли; съставяне на диалози по текст; създаване на рисунки и схеми към текст; прочитане на част от текст и прогнозиране на неговия край; по даден край да се измисли начало и т.н.

Защо е важно да четем добре? Защото четивната грамотност е мерило за качествено образование. Според международното изследване PISA голяма част от българските ученици срещат затруднения при използване и осмисляне на текст. Моите ученици не са изключение. Реших да върна интереса на децата към четенето.

Първа стъпка – учениците трябва да осъзнаят четенето като необходимост. Поставя се задача всеки да напише за любимата си книга, като формата на текста да е описание – корици, автор, герои, най-вълнуваща случка, лично отношение. Изводът от това мое „изследване“ е, че една част от учениците са писали за книги, изучавани в училище, други харесват научни текстове и най-често четат енциклопедии, а един ученик беше разказал за любимата си приключенска книга, която препроочел два пъти. Изводът е, че учениците са ориентирани към теми, които ги интересуват, свързани с тяхно хоби или потребности. Четейки приятни за тях текстове, самото четене от задължение постепенно се превръща в приятно занимание.

„Пътуващото сандъче“ е част от проекта на Българска библиотечно-информационна асоциация. То включва 22 интересни илюстрирани книжки и образователни игри. По случай Седмичата на детската книга гостува в нашия клас. Всички деца с любопитство и нетърпение взеха по книжка и зарзгърщаха страниците. Други разглеждаха образователните игри. Обособиха се групи на читателите и на играещи, като към игрите се насочиха децата със СОП, а техни съученици им помагаша да конструират думи и да намират мястото на градовете, четейки имената им, в пъзел под формата на картата на България. Всеки сподели впечатления. Ученик от класа заедно с родителите си дари за училищната библиотека 300 книги. Увлечени от идеята и други ученици дариха по книжка.

Втората стъпка е четенето да стане забавление. В часовете по четене се използва методът „претърсване“. Той служи за насочване на вниманието

на ученика. Самият ученик избира какво да забележи в текста, кое за него е интересното и защо. Методът напомня за Триъгълната рамка на мислене, която професор Едуард де Боно предлага като техника за насочване на вниманието (Де Боно, 2010). Нейното предназначение е да очертае целта, която следва да имаме, когато работим с някаква информация. И тъй като триъгълникът има три върха, всеки един от тях има своето име:

1. Първи връх: КАКВО, или каква е целта на нашето търсене и анализ на информацията?

2. Втори връх: ЗАЩО, или защо ни е нужна тази информация, какво влияние очакваме?

3. Трети връх: КЪДЕ, или къде следва да търсим тази информация?

Когато използваме Триъгълната рамка, осмисляме целта на работата с информация, учениците не се объркват и разбират прочетеното.

Друга идея за забавно и разбиращо четене е „Упражнения с вестници“ на Едуард де Боно. Целта е да се търсят прилагателни, които са употребени „като обективно състояние и кога – за да изразят „чувство“ (Де Боно, 2001). Задачата е да се види колко бързо може да се намерят определен брой прилагателни. В края на изпълнението изборът се обсъжда.

Третата стъпка е учениците да се научат да четат внимателно, за да могат да диференцират информацията. Да се научат да четат добре, е много важно и затова трябва да се упражняват да четат. Всяко дете може да се научи да чете добре, важното е да бъде мотивирано.

За мотивацията на четенето, респективно ученето, се използват информационните технологии. Компютрите сами по себе си са достатъчно мотивиращи и съвременното образование е немислимо без тях. В работата си използвам различни програми, приложения, интернет платформи и иновационни образователни продукти, базирани на устройство за засичане на движения. Изработ-

Пролет

Днес пристига пролетта.
Радват й се птички и деца.
Навън ще има пак игри
с моите приятели добри.

Ех, цъфнали са пак цветята!

Ех, цъфнали са пак цветята.
Зелена, свежа е гората.
Слънчев лъч протяга се сънливо
и събужда зайчето игриво.

Пролетта е толкова красива!
Като майчина усмивка приветлива.
С топлина ме тя прегръща
и в усмихнато детенце ме превръща.

вам тестове и уроци с използването на много мишки в един компютър – *MouseMischief*, *Courselab*. Тези продукти са много атрактивни за учениците, защото имат състезателен елемент и предполагат бързо четене. С тези уроци се създава емоционалност и мотивация и са предпочитани от учениците ми. Подобна е интернет платформата www.j2e.com, където е възможно създаването на интерактивни и интересни уроци, в които учениците могат активно да участват, като местят и пишат думи и изречения, решават тестове и играят образователни игри, разбира се, разработени от учителя. Изработвам различни дидактични игри, които стимулират четенето, използвайки *PowerPoint*, www.zondle.com, *Prezi*, <https://www.blubbr.tv>, а с програмата *FreeMind* се създават невероятни мисловни карти и схеми на текст.

Мотивацията за четене се постига и с използването на различни онлайн инструменти за изработване на мисловни карти, игри и текстове с различни форми. С последното учениците четат и се забавляват с различната форма на гатанки, пословици, скороговорки и кратки приказки. Създадох авторска книжка с текстове с различни форми, която е и в електронен вариант.

Всичките разработки могат да се използват от учениците по всяко време, тъй като са поместени в сайта на класа. Така изработените продукти се използват, за да „се преобърне класната стая“. „Става въпрос за набирация популярност метод *flipped classroom* (буквално – преобърнатата класна стая), чиито предимства подкрепят все повече прогресивни преподаватели по света. При модела *flipped classroom* ролята на учителя се изменя – от лектор и наставник във фасилитатор и вдъхновител. Предишното „слушайте урока и преписвайте плана от дъската и решете всички задачи след урока“ е заменено от „гледайте видеопрезентация на новите концепции от урока вкъщи, а после ще работим по проекти и експерименти в час, за да изследваме заедно новия материал“. Идеята е не само да се инкорпорират нови образователни технологии, но и да се създаде атмосфера на сътрудничество и креативност в час. Учениците усвояват материала със собствена скорост у дома, а в училище са активно включени в процеса на овладяване на новото съдържание“.

Използва се и методът за отсъстващите ученици, а и за всички, които искат предварително да прочетат и разгледат уроците за другия ден. Изработват се с помощта на тези онлайн инструмент – www.animoto.com, www.blubbr.tv, www.j2e.com, *prezi* и др.

Мотивиране на учениците да четат, като се използват различни прийоми:
– Буквите в текста са наполовина скрити

Пример: Котката чула, че кокошките се разболели. Облякла се като лекар.

– Намиране на думи в текста.

Пример: Една вдовица имала една **кокошка**, **която носела** всеки ден по едно яйце.

Думи за откриване: око, ято, нос

– Четене с решетка.

Пример: Една мишка побегнала
по-тялото на един лъв.

– Объркани думи

Пример: Един **чевок** имал един кон и едно **мгарае**.

– Непрекъснат текст.

Пример: Един селянин намери лорел, хванат в примка.

– Четене с липсващи букви.

Пример: Тръгна _лъв_ и мечка _заед_ на _ло_.

За да е грамотен човек, не е достатъчно да познава буквите, а най-важното е да разбира прочетеното. Четенето развива въображението и извисява духа. Независимо по какъв начин, нека направим четенето забавно за децата!

Коя книга ще четем днес?

БЕЛЕЖКИ

1. Преподаване на четене в Европа: Контекст, политики и практики, с. 7, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/130BG.pdf
2. http://vchas.com/2013/04/blog-post_23.html

ЛИТЕРАТУРА

Де Боно, Е. (2001). *Научете детето си как да мисли*. София.

Де Боно, Е. (2010). *Шестте рамки на мислене*. София.

THE AMUSING READING – READING COMPREHENSION

Abstract. The report provides a commentary and shared experiences on reading comprehension. The individual creative search of the teacher-innovator and professional in the context of the value aspects of a teacher's life, and in particular reading comprehension is also presented. Some aspects constructed on inclusivity and interactivity in modern technologies and strategies to stimulate reading are shown.

✉ **Mrs. Mirela Kuzmanova**
Primary School "Neofit Rilski"
Velingrad, Bulgaria
E-mail: dimitrovamiral@gmail.com